

RIKSDAGENS PROTOKOLL

Nr 9

FÖRSTA KAMMAREN

1964

25—28 februari

Debatter m. m.

Tisdagen den 25 februari

Sid.

Interpellation av herr Adolffsson ang. åtgärder för att hindra föroreningar av kustvatten och stränder 4

Onsdagen den 26 februari

Svar på fråga av fru Segerstedt Wiberg ang. undervisningen i idé- och lärdomshistoria vid Göteborgs universitet 7

Om ändrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten 11

Om ökade anslag till fångvården 14

Om avskaffande av den särskilda varuskatten på socker 18

Ersättning till arbetsgivare för fullgörande av uppbördsskyldighet 24

Interpellationer:

av herr Wikner ang. rationaliseringsåtgärder beträffande det privata skogsbruket 28

av herr Nilsson, Yngve, ang. placeringen av elever från södra Sverige vid seminarierna för huslig utbildning 29

av herr Larsson, Lars, ang. viss ändring av reglerna om samordning mellan pensioner och livräntor 29

Samtliga avgjorda ärenden

Onsdagen den 26 februari

Sid.

Val av tjugufyra valmän jämte suppleanter för utseende av riksdagens justitieombudsman samt dennes ställföreträdare	6
Statsutskottets utlåtande nr 15, om ändrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten	11
— nr 12, ang. utgifterna inom civildepartementets verksamhetsområde	13
— nr 16, ang. utgifter å tilläggsstat II: justitiedepartementet	13
— nr 17, ang. utgifter å tilläggsstat II: utrikesdepartementet	13
— nr 18, ang. utgifter å tilläggsstat II: försvarsdepartementet ..	13
— nr 19, ang. utgifter å tilläggsstat II: socialdepartementet	13
— nr 21, ang. utgifter å tilläggsstat II: ecklesiastikdepartementet	13
— nr 27, stat för statens allmänna fastighetsfond	14
— nr 28, ang. frågor om befrielse från ersättningsskyldighet till kronan m. m.	18
— nr 29, ang. ersättning till Ruth Maria Erneberg m. fl.	18
— nr 30, ang. frågor om befrielse från ersättningsskyldighet till kronan	18
Bevillningsutskottets betänkande nr 7, om avskaffande av den särskilda varuskatten på socker och sirap	18
Tredje lagutskottets utlåtande nr 1, om ändrad lydelse av 11 § 1 och 2 mom. förordningen angående grunder för förvaltningen av viss kronoegendom	24
— nr 2, om ändrad lydelse av 2 § förordningen angående byggnadsforskningsavgift	24
Jordbruksutskottets utlåtande nr 4, om förslag till förordning med vissa bestämmelser angående seminverksamhet bland får	24
Allmänna beredningsutskottets utlåtande nr 1, om utredning rörande variationer i sjukfrekvensen mellan män och kvinnor	24
— nr 2, ang. ersättning till arbetsgivare för fullgörande av upp- bördsskyldighet	24

Tisdagen den 25 februari

Kammaren sammanträdde kl. 16.00.

Justerades protokollen för den 18 och den 19 innevarande månad.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1964/65 för kungl. hov- och slottsstaterna;

nr 13, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag för budgetåret 1964/65 till oförutsedda utgifter;

nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen behandlade för flera huvudtitlar gemensamma frågor;

nr 59, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1963/64, i vad propositionen avser finansdepartementets verksamhetsområde;

nr 60, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1963/64, i vad propositionen avser handelsdepartementets verksamhetsområde;

nr 61, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag för budgetåret 1964/65 till avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster;

nr 62, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt disposition av vissa äldre anslag inom kommunikationsdepartementets verksamhetsområde; och

nr 63, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående överlåtelse av kronan tillhörig mark m. m.

Anmälades och godkändes bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 64, till styrelsen för riksdagsbiblioteket angående verkställd granskning av riksdagsbibliotekets styrelse och förvaltning m. m.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 44, angående byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan och statens skogsmästarskola.

Föredrogs och bordlades ånyo statsutskottets utlåtanden nr 12, 15—19, 21 och 27—30, bevillningsutskottets betänkande nr 7, tredje lagutskottets utlåtanden nr 1 och 2, jordbruksutskottets utlåtande nr 4 samt allmänna beredningsutskottets utlåtanden nr 1 och 2.

På framställning av herr talmannen beslöts att å föredragningslistan för morgondagens sammanträde statsutskottets utlåtande nr 15 skulle uppföras närmast före samma utskotts utlåtande nr 12.

Anmälades och bordlades

dels Kungl. Maj:ts till kammaren överlämnade skrivelse nr 43, angående val av ombud jämte suppleanter i Europarådets rådgivande församling,

dels ock Kungl. Maj:ts till kammaren överlämnade propositioner:

nr 45, angående tillbyggnad av Institutet för metallforskning; samt

Interpellation ang. åtgärder för att hindra föroreningar av kustvatten och stränder

nr 46, angående organisationen av centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden, m. m.

Interpellation ang. åtgärder för att hindra föroreningar av kustvatten och stränder

Herr ADOLFSSON (k) erhöll på begäran ordet och anförde:

Herr talman! Det stora oljeutsläpp i Askeröfjorden, som Essos petrokemiska industri i Stenungsund åstadkom den 12 februari i år, reser ånyo frågorna om skydd för kustvattnen och stränderna och om åtgärder för att i görligaste mån säkra dessa för friluftssändamål. Enligt min uppfattning tarvas dels rigorösa bestämmelser till förebyggande av vattenförorenande industriutsläpp, i synnerhet olja, dels en ur dessa synpunkter lämpligare placering av industrier av sådan art, slutligen också en revision av strandlagen.

Frågan om skyddet av kustvattnen och stränderna berör skilda delar av vårt land. Här anknyter jag emellertid närmast till förhållandena inom västkustområdet. Inom vissa delar av detta är den industriella och kommersiella expansionen stark och befolkningsökningen i samband därmed betydande. Den markerade befolkningskoncentrationen liksom den ökande turismen har medfört starkt stegrade anspråk på möjligheter till friluftsliv i strandområdena. Samtidigt med detta ökade behov har möjligheterna emellertid snarast minskat. Stora områden vid stränderna är formligen »igenkorkade» av skilda slags privata anläggningar, varjämte badvatten förorenas genom industriellt och annat utsläpp. Behovet av friluftsanordningar och av tillgång till kustvattnen och stränderna kommer utan tvivel att ytterligare öka, varför denna fråga måste bedömas som mycket stor.

Åtgärder för skydd av strandområdena och vattnen hade behövt vidtagas

för tiotals år sedan, men självfallet kan denna underlåtenhet inte få följas av slapphet i fråga om att rädda det som ännu finns kvar att rädda. Strandlagen ger endast begränsade möjligheter att säkra strandområdena för allmänt begagnande. Bland annat kan strandlagsförbud läggas högst intill en gräns av 300 meter från strandlinjen. För skyddandet av de allmänna friluftssintressena är det vidare angeläget att en revidering av lagen täpper igen de många kryphål som densamma i sitt nuvarande skick inrymmer.

När det gäller oljeutsläpp av den art jag nämnt eller andra industriella föroreningar i kustvattnen synes det vara nödvändigt med kategoriska bestämmelser beträffande sådana fasta anordningar att utsläpp förebygges. Det bör påpekas att det stora oljeutsläppet i Askeröfjorden skedde i samband med ett driftsexperiment samt att av allt att döma inga egentliga observations- eller beredskapsåtgärder hade vidtagits. Vidare vidtog företaget bekämpning av oljemassorna på vattnen och längs stränderna först efter ett par dygns förlopp. För övrigt torde det inte vara möjligt ens på ett tidigt stadium att effektivt rensa stränderna efter oljeutflöde; sandstränder blir mer eller mindre förstörda av oljan. Följaktligen kräver skyddet av vattnen och stränderna att företagen åläggas inte blott ständig kontroll och beredskap utan även permanenta anläggningar som hindrar eventuellt oljeutflöde att nå vattnen.

Då emellertid industriutflöde trots sådana anordningar kan till följd av olyckliga omständigheter uppkomma, förefaller det angeläget med en sådan lokalisering av dylika industrier att friluftssintressena kan skyddas.

Med stöd av det anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet få framställa följande fråga:

Vill statsrådet lämna en redogörelse för vilka åtgärder som planeras i syfte att hindra föroreningar av kustvatt-

Onsdagen den 26 februari

Kammaren sammanträdde kl. 14.00.

Företogs val av tjugofyra valmän för utseende av riksdagens justitieombudsman samt dennes ställföreträdare.

Herr FÖRSTE VICE TALMANNEN erhöll på begäran ordet och yttrade:

Herr talman! För vartdera av de två val, som skall förrättas vid detta plenum, ber jag att få avlämna en gemensam lista, vilken godkänts av de av kammaren valda ledamöterna i talmanskonferensen. Vardera listan upp-tar namn på så många personer, som det ifrågavarande valet avser.

Herr förste vice talmannen avlämnade därefter två särskilda listor.

Den lista, som avsåg valet av valmän, upptog under partibeteckningen »Den gemensamma listan» följande namn:

Strand
Elmgren
Andersson, Axel Johannes
Virgin
Ahlkvist
Lindahl
Nilsson, Ferdinand
Pettersson, Georg
Källqvist
Arvidson
fröken Mattson
Svedberg, Erik
Palm
Svanström
fru Segerstedt Wiberg
Hernelius
Svensson, Axel
Magnusson
Söderberg
Hanson, Per-Olof
Kaijser

Geijer, Lennart
Jonasson
Hilding

Sedan denna lista upplästs och av kammaren godkänts, förklarades de å listan upptagna personerna hava blivit utsedda till valmän.

Anställdes val av sex suppleanter för de valmän, som av kammaren fått i uppdrag att utse riksdagens justitieombudsman samt dennes ställföreträdare.

Den av herr förste vice talmannen avlämnade lista, som gällde detta val, upptog under partibeteckningen »Den gemensamma listan» följande namn:

Hedström
Wärnberg
Nyman
Holmberg
Dahlberg
Carlsson, Eric

Efter det denna lista upplästs och av kammaren godkänts, förklarades de å listan upptagna personerna hava blivit utsedda till valmanssuppleanter.

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökning:

Till riksdagens första kammare

För att kunna delta i OECD:s jordbruksministerkonferens i Paris anhåller jag härmed om ledighet från riksdagsarbetet den 26 och den 27 februari.
Stockholm den 25 februari 1964

Eric Holmqvist

Den begärda ledigheten beviljades.

Ang. undervisningen i idé- och lärdomshistoria vid Göteborgs universitet

Anmäldes och godkändes jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 56, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av viss kronan tillhörig mark, m. m.

Ang. undervisningen i idé- och lärdomshistoria vid Göteborgs universitet

Herr statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet EDENMAN, som tillkännagivit att han hade för avsikt att vid detta sammanträde besvara fru Segerstedt Wibergs fråga angående undervisningen i idé- och lärdomshistoria vid Göteborgs universitet, vilken fråga intagits i kammarens protokoll för den 4 februari, fick nu ordet och anförde:

Herr talman! Fru Segerstedt Wiberg har frågat mig, vilka åtgärder jag ämnar vidtaga för att säkerställa undervisningen i idé- och lärdomshistoria vid Göteborgs universitet.

I förra veckan besvarade jag i andra kammaren en av herr Nordstrandh ställd fråga av i princip samma innehåll. Det svar jag då lämnade herr Nordstrandh utgör svar även på den fråga fru Segerstedt Wiberg ställt, varför jag härmed upprepar detsamma.

Undervisning i ämnet idé- och lärdomshistoria förekommer f. n. vid universitetet i Uppsala och Göteborg. Vid det förstnämnda lärosätet företräds ämnet av en professor. I Göteborg är det examensämne så länge docenten Henrik Sandblad är villig och oförhindrad att förrätta examination i ämnet.

Undervisningsresurserna regleras i Göteborg genom en s. k. petitaplan. Innevarande budgetår har universitetskanslersämbetet i överensstämmelse med universitetets förslag tilldelat ämnet sammanlagt 120 professorstimmar och 1 000 assistenttimmar samt högst 5 000 kr. till examinationsarvodet. Den ökade tillströmningen av studerande till ämnet under hösten 1963 har — vill jag understryka — ej föranlett nå-

gon framställning om ytterligare tilldelning av lärarkrafter enligt den s. k. automatikens regler.

Bakgrunden till den uppgift som nyligen cirkulerade i pressen om att tillträdesspärren måst tillgripas i ämnet innevarande termin utgöres av en av docenten Sandblad till historisk-filosofiska sektionen i Göteborg ingiven framställning om införande av spärren i ämnet. Som skäl för en sådan åtgärd angavs bl. a. den ökade tillströmningen av studerande. I en senare ingiven skrivelse har dock, enligt vad jag inhämtat, docenten Sandblad återkallat detta förslag med motiveringen att de svårigheter som uppstått i första hand inte vore hänförliga till undervisningsvolym och examinationsbördan utan hade sin grund i förhållandet att ämnet saknar fast organisation. Någon tillträdesspärren kommer sålunda inte i fråga för innevarande termin. Docent Sandblad har vidare i sistnämnda skrivelse meddelat, att han är beredd att fr. o. m. läsåret 1964/65 fortsätta sin undervisning och examination, dock endast för studenter som dessförinnan påbörjat studier i ämnet. Någon verksamhet utöver denna kan docenten Sandblad, enligt vad han uppger, ej åtaga sig, såvida ej en fast lärartjänst i idé- och lärdomshistoria inrättas.

Av vad jag nu sagt framgår att det problem som docenten Sandblads framställningar aktualiserat inte är en fråga om bristande undervisningsresurser utan gäller spörsmålet om inrättandet av en fast lärartjänst i ämnet. Det bör i detta sammanhang framhållas att universitetet i sina petitaframställningar under flera år framlagt förslag om inrättande av en professor i idé- och lärdomshistoria. Dessa förslag har dock under de senaste åren inte förts vidare av universitetskanslern, således inte heller i förslagen till anslagsäkanden för 1964/65. Som framgår av årets statsverksproposition har inte heller jag funnit anledning att framlägga förslag i denna fråga. Det torde

Ang. undervisningen i idé- och lärdomshistoria vid Göteborgs universitet

ankomma på universitetet att, om det visar sig nödvändigt, vidtaga åtgärder för att anskaffa annan lärare, som kan svara för undervisningen och examinationen i ämnet.

Fru SEGERSTEDT WIBERG (fp):

Herr talman! Jag ber att få tacka ecklesiastikministern för hans svar. Jag beklagar att jag tvingat honom att två gånger svara på nästan samma fråga. Det enda som möjligen kan trösta ecklesiastikministern är att vi i dag har litet fler åhörare än de högt räknat åtta personer som lyssnade i fredags i andra kammaren.

Jag ställde min fråga sedan det blivit klart att undervisningen i ämnet idé- och lärdomshistoria i Göteborg hotades av nedläggning. De uttalanden som gjordes tydde — det framgår också av svaret — på en viss desperation. En nedläggning av undervisningen skulle vara beklaglig, herr talman, med tanke på det allt större intresse som studenterna visat, men också med tanke på det värde som ämnet har och vilket klart betonas av gymnasieutredningen. Den säger bl. a. att värdet av studier i idéhistoria står utom allt tvivel och att vi genom ämnet har fått perspektiv på oss själva och vår värld. Samtidigt skulle jag vilja säga, att det förefaller som om gymnasieutredningens betänkande har tillskrivits en väl stor betydelse då det gäller intresset för ämnet.

Såvitt jag förstår har hela den nuvarande situationen uppkommit på grund av en rad samverkande, ganska olyckliga omständigheter. Undervisningen startades mera som ett provisorium, och det sades att idé- och lärdomshistoria skulle vara examensämne i Göteborg så länge docenten Sandblad var oförhindrad att examinera. Men sedan har det inträffat, att undervisningen blivit mer framgångsrik än man räknat med och att den för varje år har samlat allt fler elever.

I universitetets petitaframställning

har ämnet länge ställts bland de främsta då det gällt inrättande av professorer. I år stod det nära nog främst bland humanistiska fakultetens önskemål — det enda som stod högre var en framställning om omvandling av precepturen i slaviska språk till professor. Kanslern hade emellertid vid det tillfället andra önskemål, och universitetets förslag nådde aldrig departementet. Ecklesiastikministern följde kanslerns förslag, och det är väl den vanliga gången. I praktiken blev det så, att ecklesiastikministern inte tog förslaget att inrätta professuren i idé- och lärdomshistoria och inte heller förslaget om en professor i franska, som kanslern förordat.

I fredagens debatt framhöll ecklesiastikministern, att vi som nu frågar kunde ha motionerat vid riksdagens början. Den förebråelsen saknar inte berättigande, men i början av året var så många andra frågeställningar beträffande universitetet i Göteborg aktuella, och jag tror det är mest korrekt att säga att professuren i idé- och lärdomshistoria kom bort under diskussionerna i Göteborg. Det fördes, som ecklesiastikministern nog vet, en ganska hetsig debatt vid årets början och framfördes ganska många klagomål, så saken glömdes — åtminstone av oss riksdagsledamöter.

Men herr statsråd, är det inte så att vi alla liksom vant oss vid att docenten Sandblad har skött denna undervisning år efter år på den tid han haft vid sidan om sitt ordinarie arbete. Jag tror man bör säga att han har kunnat göra det tack vare generositet från sin andra arbetsgivares sida — han har inte sällan fått tjänstledighet, och hans tjänstgöring har väl i någon mån utformats med tanke på hans arbete vid universitetet. Det har gått bra, och man har inte funnit anledning att införa några större förbättringar för undervisningen.

På senare tid har assistenttimmarna visserligen ökat i antal, men andra för-

Ang. undervisningen i idé- och lärdoms historia vid Göteborgs universitet

ändringar har som sagt inte skett, utom detta att eleverna har blivit fler. Ämnet har rönt större uppskattning dels som bildningsämne, dels som merit vid sökande av lärartjänster, och det har också visat sig äga ett värde för de fria yrkena. Däremot är det fel att säga, att historikerna har dominerat bland eleverna.

Jag kan förstå att ecklesiastikministern inte vill få en professur införd så att säga bakvägen, men det är alldeles klart att läget nu har blivit sådant att undervisningen inte kan fortgå på samma sätt som tidigare. I svaret säger ecklesiastikministern att det inte är fråga om bristande undervisningsresurser. Nej, i det avseendet brister det inte, om man anser det möjligt att bortse från de krav som i sammanhanget måste ställas på läraren i hans egenkap av institutionschef. De administrativa resurserna saknas. Institutionschefen tvingas nu att på fritid och utan ersättning bedriva forskning och sköta en rad praktiska angelägenheter — deltaga i sammanträden, besvara remisser och liknande. Det gör att han i praktiken har en arbetsbörda som till stor del motsvarar en professors; men han har en lön som nog mera motsvarar tredjedelen av vad en professor har.

Om jag förstår svaret rätt, menar statsrådet Edenman att universitetet bör se sig om efter en annan lärare. Men är det inte att spetsa till svaret väl mycket? Jag vet inte heller om universitetet vinner så mycket på detta ur ekonomisk synpunkt. Men framför allt tror jag att det blir svårt att finna någon annan lämplig lärare. Efter vad som sagts mig från sakkunnigt håll är det tveksamt om lärare finns i de andra nordiska länderna; ecklesiastikministern antydde i fredags att man borde söka där. Här gäller det ju i hög grad just svensk idé- och lärdoms historia — och det torde vara ännu mer tveksamt om någon annan lämplig svensk lärare finns att tillgå. Att söka lärare från annat land framstår ju ock-

så i någon mån som om man skulle gå över ån efter vatten.

Vore det inte möjligt att nå en uppgörelse på ett förnuftigare och kanske även mera hedersamt sätt? Jag tror att det skulle vara alla till gagn, om man kunde få slut på antydningar i press och bland studenter om att departementet inte vill nå en positiv lösning; jag har inte sagt att de antydningarna är riktiga, men att sådana åsikter finns går inte att dölja.

Dessutom kan man väl fråga sig om inte intresset bland ungdomen för just detta ämne är ett uttryck för de bildningssträvanden som hela universitetsupprustningen kan sägas både bygga på och vilja bejaka. Genom att inte tillmötesgå en önskan bland studenterna om en mer allmän kulturhistorisk orientering riskerar man kanske att radera något av det som byggs upp. Vi behöver tillgång till ett ämne som ger möjlighet att överbrygga klyftan mellan humaniora och naturvetenskap.

Det är troligen detta behov som gjort att ämnet är aktuellt både i Lund och i Stockholm. För Lunds del har motioner om undervisning i detta ämne framförts här i riksdagen, och jag tror — ecklesiastikministern känner givetvis till det mycket bättre än jag — att man där planerar att redan i höst starta en undervisning i idé- och lärdoms historia.

Avslutningsvis vill jag säga, herr talman, att det skulle vara beklagligt om Göteborgs universitet nödgades att nu inskränka, för att inte säga försämra, den undervisning som hittills bedrivits i ämnet.

Herr statsrådet **EDENMAN**:

Herr talman! Eftersom frågeställarens anförande var så sakligt och upplysande och eftersom hon avstod från att citera grumliga källor, skall jag besvara hennes fråga rakt på sak: jag vill i hög grad medverka till en positiv lösning när det gäller idé- och lärdoms histo-

Ang. undervisningen i idé- och lärdomshistoria vid Göteborgs universitet

riens ställning i Göteborg. Det är mitt svar, fru Segerstedt Wiberg.

Jag vill också säga att jag inte ett ögonblick har menat att universitetet bör — med understrykande då av bör — se sig om efter en annan lärare än docenten Sandblad. Tvärtom tror jag att han är mycket lämplig. Men vad jag sagt är, att ämnet idé- och lärdomshistoria inte kan få stå och falla med en enda person. Vi har en särskild petita-plan för ämnet, och man får lärare efter automatikens regler.

Under de dagar som gått efter diskussionen i andra kammaren har jag låtit undersöka saken litet närmare, och det visar sig att därest man i höst kommer att ha det antal studerande i ämnet på olika stadier, som krävs t. ex. för att få en universitetslektor, kommer man automatiskt att erhålla en sådan. Och det är alldeles självfallet att jag kommer att medverka till den utvecklingen.

När det gäller docenten Sandblad är problemet dock ett helt annat. Här rör det sig om en professur i idé- och lärdomshistoria; och som jag sade till den ärade interpellanten i andra kammaren, har jag inte tagit ställning till den frågan under de två senaste åren. Den har med andra ord inte ens varit aktuell i departementet. Men det går enligt min mening inte att diskutera som om professurens inrättande vore förutsättningen för undervisning i idé- och lärdomshistoria — endast om det icke finns en enda kompetent person i detta land och i våra nordiska grannländer, som kan svara för sådan undervisning, är det argumentet relevant.

Jag känner faktiskt inte till, i varje fall inte ännu, att man även i Lund funderar på att starta undervisning i idé- och lärdomshistoria; men det måste i så fall innebära att man också i Lund anser sig ha kompetenta krafter för undervisning i detta ämne.

I allmänhet går det ju till på det sättet, att när ett universitet vill lansera ett nytt ämne så begär man att få det som examensämne. På den vägen har

många nya ämnen kommit fram. Jag kan inte här exemplifiera detta, men vi har på det sättet fått en rad vad vi kan kalla exklusivare ämnen. Ett sådant ämne knytes då alltid an till en docent eller annan kompetent lärare på orten, som åtar sig att förrätta examination och meddela undervisning. Så småningom utvecklas ämnet, och man får sedan pröva saken i den ordning som aktualiseras. Det är alltså icke någon katastrof för ämnet med hänsyn till undervisningsresurserna, såvida inte Sandblad är den absolut ende som kan klara denna situation.

Detta är alltså svaret på frågan om min inställning till ämnet idé- och lärdomshistoria i Göteborg.

Fru SEGERSTEDT WIBERG (fp):

Herr talman! Jag har inte mycket att tillägga. Jag ville inte ta ordet katastrof i min mun; jag tycker inte att det är riktigt att beskriva situationen på det sättet. Jag anser emellertid att det skulle vara beklagligt — det vidhåller jag — om man skulle förlora docenten Sandblads kapacitet, ty han är onekligen en av de främsta på detta område, därom vittnar bl. a. de sakkunnigas uttalanden. Därför hoppas jag att det skall gå att lösa denna fråga på ett lyckligt sätt.

Jag måste erkänna att jag inte är tillräckligt hemmastadd i det mysterium, som numera assistenttimmar, villkoren för anställandet av lektorer och liknande har blivit när det gäller universiteten. Jag vet därför inte om det går att lösa frågan genom att anställa en universitetslektor, men jag förstår att statsrådet Edenman — som säkert hittar ut och in i alla dessa irrgångar — är välvilligt inställd och önskar att frågan skall få en positiv lösning. Längre har jag över huvud taget inte hoppats att komma.

Om man i Lund har någon lärare tillgänglig, vet jag inte. Det har sagts mig att det finns en motion här i riksdagen

Om ändrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten

— men det är ju någonting annat — där man efter vad jag vet utgår från att universitetet förfogar över en lärare vid universitetet.

Överläggningen ansågs härmed slutad.

Föredrogs Kungl. Maj:ts skrivelse nr 43, angående val av ombud jämte suppleanter i Europarådets rådgivande församling.

Herr talmannen yttrade, att han efter samråd med andra kammarens talman finge föreslå, att första kammaren ville besluta att vid sammanträde onsdagen den 11 instundande mars företaga val av tre ombud i Europarådets rådgivande församling jämte tre suppleanter för dem.

Detta förslag antogs.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 45, angående tillbyggnad av Institutet för metallforskning; samt

nr 46, angående organisationen av centrala folkbokförings- och uppbornds-nämnden, m. m.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott motionerna nr 661 och 662.

Om ändrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten

Föredrogs ånyo statsutskottets utlåtande nr 15, i anledning av väckta motioner om ändrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Sveningsson m. fl.* (I: 198) samt den andra inom andra kammaren av herrar *Fröding* och *Anners* (II: 240), hade hemställts, *dels* att riksdagen måtte

med avslag på Kungl. Maj:ts proposition nr 1, såvitt här vore i fråga, ur budgeten avföra samtliga de anslagsposter, som funnes upptagna i en vid motionerna fogad bilaga 1; *dels* att riksdagen måtte, med ändring av Kungl. Maj:ts proposition nr 1, såvitt här vore i fråga, besluta, att samtliga de anslag, som funnes upptagna i en vid motionerna fogad bilaga 2, skulle vara obetecknade samt minskas med vartdera en tiondel av det föreslagna anslagsbeloppet; *dels* att anslag till Omkostnader hos diverse myndigheter måtte beräknas till vissa angivna belopp under andra, femte—åttonde och tionde—tolfte huvudtitlarna; *dels* att reservationsanslag till Diverse utgifter måtte beräknas till vissa angivna belopp under andra, tredje, femte—åttonde och tionde—tolfte huvudtitlarna; *dels* att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa, att under de avförda anslagen föreliggande medelsbehov måtte i mån av medelstillgång tillgodoses inom ramen för varje huvudtitels här ifrågavarande anslag; *dels* att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om sådan ändring av de administrativa reglerna beträffande omkostnadsanslag, att dessa såsom maximerade totalbelopp utan bindande specificering ställdes till vederbörande myndigheters förfogande; *dels* ock att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa, att vid varje budgetårs slut till riksdagen måtte lämnas en redovisning för användningen under förflutna budgetår av anslagen till Diverse utgifter och till Omkostnader hos diverse myndigheter.

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet på anförda skäl hemställt, att motionerna I: 198 och II: 240 icke måtte av riksdagen bifallas.

Reservation hade avgivits av herrar *Virgin*, *Åkerlund*, *Staxäng* och *Palm*, vilka ansett, att utskottets yttrande bort i viss angiven del hava den lydelse, reservationen visade, samt att utskottet

Om ändrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten

bort hemställa, att riksdagen måtte, i anledning av motionerna I:198 och II:240,

1) godkänna i motionerna förordad överflyttning av medel från sak- och bidragsanslag till anslag till Diverse utgifter respektive Omkostnader hos diverse myndigheter, vilken överflyttning beräknades medgiva en total minskning av medelsbehovet med omkring 10 procent;

2) godkänna i motionerna förordad ändring beträffande vissa angivna större omkostnadsanslag, vilken ändring beräknades medgiva en total minskning av medelsbehovet med omkring 10 procent;

3) hos Kungl. Maj:t hemställa, att efter utgången av varje budgetår måtte till riksdagen lämnas en redovisning för användningen under budgetåret av de i motionerna föreslagna anslagen till Diverse utgifter respektive Omkostnader hos diverse myndigheter.

Herr ÅKERLUND (h):

Herr talman! Statsutskottets utlåtande nr 15 är avgivet med anledning av två likalydande motioner från högerhåll, vilka — såsom framgår av utlåtandet och den vid detsamma fogade reservationen — innebär yrkande om för det första att till särskilda gemensamma poster på varje huvudtitel, Diverse utgifter respektive Omkostnader hos diverse myndigheter, överflytta ett antal mindre omkostnadsanslag samt reducera desamma med cirka 10 procent, för det andra att förändra vissa större omkostnadsanslag från förslagsanslag till obetecknade anslag och reducera desamma med cirka 10 procent samt för det tredje att begära redovisning i efterhand för hur anslagen i fråga utnyttjats. Undantagna härifrån skulle vara första, fjärde, nionde och fjortonde samt delvis tredje huvudtitlarna.

Vi beräknar att den besparing, som skulle möjliggöras om riksdagen god-

tog reservationens yrkande skulle uppgå till cirka 40 miljoner kronor.

Motionerna är ingen nyhet för denna kammare. Frågan har varit uppe varje år sedan 1960, och det är alltså nu den femte riksdagen som får ta ställning till förslaget. Jag kan inte heller säga att nya motiv förebragts i motionerna, och jag skall inte försöka hitta på några nu.

Den enda reflexion jag inte kan underlåta att göra är den, att sparsamhet väl egentligen inte skulle behöva nya motiveringar varje gång som man yrkar därpå och visar möjliga utvägar att nå en sådan.

Om jag således inte själv gör anspråk på att komma med nyheter i detta sammanhang, så gör utskottsmajoriteten det i stället. Den meddelar nämligen, att Kungl. Maj:t i december i följande givit statskontoret i uppdrag att i samråd med riksrevisionsverket utreda den statliga bokföringen, kostnadsredovisningen och programbudgeteringen samt att de frågor som motionerna berör kan komma under övervägande i detta sammanhang. Häri ligger ett om inte halvt medgivande så kanske dock ett fjärdedels medgivande när det gäller våra förslag och yrkanden, att statsförvaltningen kan och bör rationaliseras och besparingar uppnås.

Självfallet kan vi från vårt håll inte annat än med tillfredsställelse notera att, som det heter, trägen vinner och att vi en dag kanske har majoriteten med oss, även om det inte skulle bli just denna dag. Vi vidhåller emellertid våra yrkanden, då vi anser att dessa mycket väl utan nämnvärda olägenheter omedelbart kan förverkligas och då besparingarna är så betydande.

Med detta, her talman, ber jag att få yrka bifall till den av herr Virgin m. fl. vid utskottsutlåtandet fogade reservationen.

Herr BOMAN (fp):

Herr talman! Det är ju, som föregående talare sade, inte första gången

Om ändrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten

som denna fråga underkastas riksdagens prövning. Det har skett under fem år i följd, och riksdagen har då haft tillfälle att ingående diskutera de här problemen. Några nya synpunkter har inte framförts i motionerna.

Jag kan på utskottets vägnar inte säga annat än att jag ber att få hänvisa till vad herr Åkerlund nyss citerade, nämligen att Kungl. Maj:t uppdragit åt statskontoret att i samråd med riksrevisionsverket verkställa utredning rörande bokföring, kostnadsredovisning och programbudgetering inom statsverksamheten. Då frågan som framförts i motionerna således i viss mån redan är under behandling, ber jag att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, gjorde herr talmannen jämlikt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet i förevarande utlåtande hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid utlåtandet avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen, efter att hava upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr Åkerlund begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter givna varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad statsutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 15, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid utlåtandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr Åkerlund begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 117;

Nej — 21.

Därjämte hade 1 ledamot tillkännagivit, att han avstode från att rösta.

Herr Skårman anmälde, att han vid den nu företagna voteringen röstat ja men å den elektriska omröstningstavlan felaktigt angivits såsom frånvarande.

Föredrogos ånyo statsutskottets utlåtanden:

nr 12, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1964/65 inom civildepartementets verksamhetsområde;

nr 16, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1963/64, i vad propositionen avser justitiedepartementets verksamhetsområde;

nr 17, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1963/64, i vad propositionen avser utrikesdepartementets verksamhetsområde;

nr 18, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1963/64, i vad propositionen avser försvarsdepartementets verksamhetsområde;

nr 19, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1963/64, i vad propositionen avser socialdepartementets verksamhetsområde;

nr 21, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1963/64, i vad propositionen avser eck-

Om ökade anslag till fångvården

lesiastikdepartementets verksamhetsområde,

varvid utlåtandena nr 12, 16, 18 och 21 företogs punktvis till avgörande.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Om ökade anslag till fångvården

Föredrogs ånyo statsutskottets utlåtande nr 27, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående stat för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1964/65 jämte i ämnet väckta motioner.

I propositionen nr 1 hade Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 3 januari 1964, föreslagit riksdagen godkänna ett statsrådsprotokollet bilagt förslag till stat för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1964/65.

I förevarande sammanhang hade utskottet till behandling förehaft två lika lydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Lundström m. fl.* (I: 180) och den andra inom andra kammaren av herr *Ohlin m. fl.* (II: 232), i vilka, såvitt nu vore i fråga, hade yrkats, att riksdagen skulle under statens allmänna fastighetsfond till anslaget för »Fångvårdsstyrelsens delfond» anvisa

a) för alarmanordningar och omläggning av elledningar 290 000 kronor enligt fångvårdsstyrelsens äskanden i stället för av departementschefen förordade 110 000 kronor,

b) för brandskyddsanordningar 150 000 kronor enligt fångvårdsstyrelsens äskanden i stället för av departementschefen förordade 125 000 kronor,

c) för ombyggnads- och förbättringsanordningar vid äldre anstalter 2 400 000 kronor i stället för av departementschefen förordade 1 100 000 kronor.

Utskottet hade i det nu ifrågavarande utlåtandet på åberopade grunder hemställt, att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 180 och II: 232, nämnda motioner såvitt nu vore i fråga, godkänna ett utlåtandet bilagt förslag till stat för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1964/65 (bilaga).

Reservation hade anförts av herrar *Boman, Ivar Johansson, Virgin, Bengtson, Per Jacobsson, Kaijser, Källqvist, Staxäng och Ståhl*, fröken *Elmén* samt herrar *Nilsson* i Göingegården, *Eliasson* i Sundborn, *Svensson* i Ljungskile och *Larsson* i Hedenäset, vilka ansett, att utskottets yttrande bort erhålla den lydelse, som i reservationen angivits, samt att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 180 och II: 232, nämnda motioner såvitt nu vore i fråga, godkänna ett utlåtandet bilagt förslag till stat för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1964/65 (bilaga), med de ändringar däri, som föranleddes av de i motionerna framställda, av reservanternas tillstyrkta yrkandena.

Herr **JACOBSSON, PER**, (fp):

Herr talman! Vid denna punkt är fogad en reservation, till vilken fjorton av statsutskottets ledamöter har anslutit sig. Det gäller anslaget för fångvårdsstyrelsens delfond, där reservanternas ansluter sig till fångvårdsstyrelsens anslagsäskande på en del punkter. Detta gäller i frågan om alarmanordningar och omläggning av elledningar, där fångvårdsstyrelsen begärt ett anslag av 290 000 kronor, medan departementschefen förordar 110 000 kronor. Vidare gäller det brandskyddsanordningar, där fångvårdsstyrelsen begärt 150 000 kronor, medan departementschefen föreslår 125 000 kronor. Slutligen gäller det ombyggnads- och förbättringsanordningar vid äldre anstalter, där styrelsen har begärt 2 400 000

kronor, men departementschefen förordar en nedprutning till 1 100 000 kronor.

Den förhöjning av Kungl. Maj:ts förslag som reservanternas begär uppgår alltså sammanlagt till 1 505 000 kronor. Vad det här gäller — det framgår av utskottets utlåtande — är i första hand rymningsförebyggande åtgärder, vidare skyddsåtgärder enligt av brandskyddsmyndigheterna lämnade anvisningar och till sist vissa anslag till standardförbättringar och säkerhetsanordningar i största allmänhet vid de ifrågavarande äldre anstalterna.

Det är alltså inte särskilt stora saker som det är fråga om, men vi för vår del — motionärerna och reservanternas — har ansett att det med hänsyn till det rådande krisläget på kriminalvårdens område är angeläget att här följa fångvårdsstyrelsens förslag.

Med anledning därav ber jag, herr talman, att få yrka bifall till reservationen.

Herr PERSSON, FRITZ, (s):

Herr talman! Det är väl inte någon som gärna vill ifrågasätta det behov som återspeglar sig i fångvårdsstyrelsens äskanden om anslag på denna punkt. I sak är det emellertid svårt att ha något bestämt omdöme om dessa äskanden. Det är ju så, att det på många andra områden i petitaskrivelsen framställs önskemål, som inte kan tillgodoses, när framställningarna senare behandlas i kanslihuset och här i riksdagen.

Det finns närliggande områden, där krav med fog kan resas på ökade anslag. Jag vill peka på medicinalstyrelsens äskande om anslag till vårdpaviljonger för mentalsjukhusen t. ex. — det är ett område som ligger nära till hands att här tänka på — liksom på byggnadsstyrelsens äskande om anslag när det gäller ungdomsvårdsskolorna. Det kan anföras många andra exempel som visar att det kan finnas legitima behov

Om ökade anslag till fångvården bakom *petita*, som ändå inte helt kan tillfredsställas vid den följande behandlingen i riksdagen.

Beträffande statens allmänna fastighetsfond i sin helhet förhåller det sig så, att omslutningssumman ökar med 28 175 000 kronor. Den ökningen är främst förorsakad av posterna till reparation och underhållskostnader samt hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden.

Majoriteten i statutskottet har ansett att man inte bör rucka på det förslag som är framlagt av Kungl. Maj:t. Jag yrkar därför bifall till utskottets utlåtande.

Herr statsrådet STRÅNG:

Herr talman! Jag vill bara säga ett par ord med anledning av denna motion och den reservation som är bifogad utskottets utlåtande.

Vi befinner oss ju i början av riksdagen, och jag tycker att det är en liten olustig tendens, om man i ett ansträngt budgetläge på dessa smärre positioner så här ogenerat bjuder över med 1 1/2 miljon kronor på så pass lösa grunder som reservanternas har gjort. Totalt innebär Kungl. Maj:ts förslag en ökning för fångvårdsstyrelsens reparations- och nybyggnadsposter på nära 4 miljoner kronor eller 18,5 procent — 3 860 000 kronor noga räknat. Det är en icke föraktlig uppräknning, och även om man är medveten om att det är ett ansträngt läge inom fångvården, så får denna ansträngda huvudtitel behandlas efter samma normer som andra ansträngda huvudtitlar. Regeringen har gjort en avvägning hur man skall fördela denna ökning på reparationsposten och nybyggnadsposten och har kommit fram till den uppfattningen, att det i detta läge var riktigt att i stället för att lägga huvudvikten vid upprustningen av det gamla — hur viktigt det än kan vara — se till att man söker forcera nybyggnationen för att skapa

Om ökade anslag till fångvården

de möjligheter till anstaltsplatser som erfordras.

Man kan inte gå till mötes på båda punkterna om man vill hålla en stram budgetbehandling, en budgetbehandling som är betingad av den allmänna ekonomiska situationen i dag. Ser man sedan litet närmare på motionärernas yrkanden finner man att de avser huvudsakligen alarmanordningar samt ombyggnads- och förbättringsarbeten. Vad alarmanordningarna angår tycks motionärerna ha förbisett, att ett för i år anvisat belopp på 70 000 kronor inte kommer att tas i anspråk för avsett ändamål utan enligt fångvårdsstyrelsens eget förslag i stället disponeras just till en förstärkning av alarmanordningar och elreparationer.

Vad själva ombyggnadsarbetena beträffar hade vi vid ingången av detta budgetår en reservation på inte mindre än 500 000 kronor, och trots denna reservation vid ingången av budgetåret är anslagsposten uppräknad med 20 procent. Jag tror inte att fångvårdsstyrelsen i dagens läge kan göra av med mera pengar på ett riktigt sätt än vad som finns för detta ändamål.

Från dessa utgångspunkter hemställer jag att kammaren följer utskottets förslag.

Herr **JACOBSSON, PER**, (fp):

Herr talman! Jag delar herr Fritz Perssons uppfattning att det många gånger kan vara svårt att fälla något bestämt omdöme om i vad mån vederbörande myndigheters anslagsäskanden är av den beskaffenheten, att de till alla delar bör eller kan följas av riksdagen. Men jag har den meningen, att det är svårt att finna ett område där det är så angeläget som här att göra vad som över huvud taget kan vara möjligt.

Det är klart att inga säkerhetsanordningar kan ge ett helt skydd mot rymningar eller mot olyckor som är förenade med sådana, men det synes mig — och jag tror det har föresvävat motio-

närerna och reservanterna — att när fångvårdsstyrelsen bedömer att det behövs ett visst anslag för dessa speciella ändamål, då har man också från styrelsens sida ansett att det är möjligt att använda dessa medel och att dessa medel också skall kunna medverka till att skapa den ökade säkerhet, som jag förmodar att vi alla är lika angelägna att åstadkomma.

Finansministern säger att det är olustigt att så här i början av riksdagen ställas inför ogenerade anspråk på så lösa grunder, som man här har byggt på. Jag är en smula överraskad över denna inställning från finansministerns sida. Jag skall inte här försöka måla upp någon skräckbild av läget på detta område, men alla som läst tidningarna och följt med vad som hänt måste ändå medge att förhållandena är oroande. Det är väl det minsta man över huvud taget kan säga, och kan man göra något för att förebygga dessa risker och dessa rymningar med alla de ohyggliga efterverkningar, som de i många fall fört med sig, så tror jag inte att man skall hesitera inför de utgifter som det här är fråga om.

Jag vill därför ånyo framhålla, att det inte bara är motionärernas yrkande och motionärernas uppfattning man har att ta ställning till. Det är också fångvårdsstyrelsens mening som vi här företräder, och jag är inte alldeles övertygad om att den stora allmänheten delar finansministerns uppfattning att detta är ett ogenerat förslag, byggt på lösa grunder.

Herr statsrådet **KLING**:

Herr talman! Jag skall endast be att få lämna en kompletterande upplysning.

Finansministern nämnde, att det finns en odisponerad reservation om 500 000 kronor. Med detta belopp och det förslag som regeringen framlagt kommer fångvårdsstyrelsen att kunna utföra alla de rymningsförhindrande

åtgärder, som styrelsen har avsett i sina petita. Vad som har prutats på är fasadreparationer, plåtarbeten m. m.

Herr PERSSON, FRITZ, (s):

Herr talman! Jag kan kanske inte helt dela den känsla av överraskning, som finansministern gjorde sig till tolk för. Det har hänt förr att man i början av vårriksdagen ställts inför ungefär samma situation i andra avseenden och att det skulle ligga annorlunda till just i år hade man kanske inte väntat sig.

En sak vill jag emellertid ytterligare understryka. Jag kan inte förstå hur dels motionärerna och dels reservanterna kan ge detta område absolut prioritet och mena att det inte finns något område, som är så viktigt som detta — att det inte finns något som är så angeläget som att höja detta anslag med de belopp som återfinnes i reservationen. På de båda områden som jag nämnde kan det vara precis lika angeläget att rusta upp i något större utsträckning än som nu sker.

Det har visats från de båda statsrådens sida, att fångvårdsstyrelsen kan utföra de arbeten som den tänkt sig, och då tycker jag att saken är klar. Men jag har ändå velat påpeka, att man inte kan välja ut ett område och säga, att det just där behövs ytterligare 1,5 miljon kronor. Det kan man lika väl säga om de båda andra områden som jag nämnde — vårdpaviljonger för mentalsjukhusen och ungdomsvårdsskolorna. Jag skulle kunna anföra ännu flera exempel, där man menar att samma behov skulle föreligga.

Hela den här inställningen kan jag inte riktigt förstå. För min del har jag mycket svårt att välja ut ett visst avsnitt och ge det absolut prioritet.

Herr LUNDSTRÖM (fp):

Herr talman! Det är i varje fall intressant att höra att herr Fritz Persson

Om ökade anslag till fångvården

inte tror att riksdagen i alla frågor kommer att svära på regeringens ord, vare sig i början eller slutet av riksdagen.

Det är väl inte någonting märkvärdigt att det framlägges ändringsförslag i en fråga som denna. Herr Persson tycks emellertid föreställa sig, att detta är det enda förslag som vi framlägger från folkpartiets sida i fråga om kriminalvården. Det är i så fall ett misstag. Vi har väckt fem olika motioner, som berör olika avsnitt av kriminalvården, av vilka detta är ett, och vi kommer väl i sinom tid att få resonera också om de övriga avsnitten.

För övrigt vill jag bara säga, att om det enligt regeringens mening finns pengar att göra de reparationer och förbättringar, som förordas i motionerna, så räcker tydligen inte dessa pengar enligt fångvårdsstyrelsens egen mening, eftersom denna myndighet har begärt dessa anslag för ändamålet. Vi anser att dessa anslag är av väsentlig betydelse.

Till finansministern vill jag säga att vi inte på något sätt försämrar budgetläget om dessa motioner bifalles. Folkpartiet har framlagt förslag, som senare kommer att behandlas, till sådana inkomstförstärkningar, som fullt ut svarar mot de utgiftsökningar eller inkomstbortfall, som i andra sammanhang föreslagits.

Herr statsrådet STRÅNG:

Herr talman! Bara en enda synpunkt!

Jag har all respekt för våra ambitiösa ämbetsverk, men de har helt naturligt inte på samma sätt som regering och riksdag ansvaret för att fördela relativt knappa medel över hela fältet. Var och en är angelägen om *sitt* område. När det därför anföres som argument: »Detta har ju ämbetsverket fört fram och då finns det verifikation för att all erforderlig sakkunskap ligger bakom förslaget», vill jag bara tala om för herr Lundström, att om den principen skul-

Om avskaffande av den särskilda varuskatten på socker

le accepteras vid början av budgetarbetet varje år, skulle alla utgiftsstaterna ligga 700 å 800 miljoner kronor högre än de gör när de serveras riksdagen.

Herr **JACOBSSON, PER**, (fp):

Herr talman! Jag kan inte värja mig för den uppfattningen, att det här har förts ett ganska onyanserat resonemang.

Det är väl ingen som framfört den meningen, att vi i alla avseenden bör följa ämbetsverkens petitaframställningar — det tror jag inte att någon har gjort och inte heller kommer att göra. Men det finns områden där det med skäl kan sägas att angelägenhetsgraden är så hög att man bör göra det. Jag känner mig inte övertygad om att den allmänna meningen är, att fångvårdsstyrelsens åtgärder för att skapa säkerhet vid våra fångvårdsanstalter varit så genomgripande och effektiva, att de egentligen kan betecknas som särskilt anmärkningsvärda. Jag tror tvärtom att många — och till dem hör jag — har den uppfattningen, att fångvårdsstyrelsens framställningar om medel för att vidta dessa säkerhetsåtgärder snarare håller sig i underkant.

Jag har alltså den uppfattningen att det här gäller ett område, där man måste satsa och där det ändå rör sig om relativt begränsade belopp.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmannen enligt de därunder framkomna yrkandena propositioner, först på bifall till vad utskottet i det nu föredragna utlåtandet hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid utlåtandet avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig anse denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Lundström* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter givna varsel upplästes och godkändes en

omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad statsutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 27, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid utlåtandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Jacobsson, Per*, begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 76;

Nej — 64.

Föredrogos ånyo och företogos punktvis till avgörande statsutskottets utlåtanden:

nr 28, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående frågor om befrielse från ersättningsskyldighet till kronan m. m.;

nr 29, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ersättning till Ruth Maria Erneberg m. fl.; och

nr 30, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående frågor om befrielse från ersättningsskyldighet till kronan.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Om avskaffande av den särskilda varuskatten på socker

Föredrogos ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 7, i anledning av väckta motioner om avskaffande av den särskilda varuskatten på socker och sirap.

Om avskaffande av den särskilda varuskatten på socker

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 36, av herr *Ferdinand Nilsson m. fl.*, samt II: 46, av herrar *Johansson* i Dockered och *Svensson* i Vä, hade hemställts, att riksdagen måtte besluta, att den särskilda sockerskatten skulle avskaffas från och med utgången av innevarande budgetår.

Utskottet hade i det nu föreliggande betänkandet av angivna orsaker hemställt, att de likalydande motionerna I: 36, av herr Ferdinand Nilsson m. fl., samt II: 46, av herrar Johansson i Dockered och Svensson i Vä, om avskaffande av den särskilda varuskatten på socker och sirap, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Herr NILSSON, FERDINAND, (cp):

Herr talman! Det kan tyckas onödigt att gå upp i en fråga, bakom vilken står ett enigt utskott och som dessutom föll förra hösten. Det är ett par saker som gör att jag likväl ber att få ta kammarens intresse i anspråk ett kort ögonblick — i den mån det nu lyckas.

Det är ett ganska underligt sätt att bedöma riksdagens rätt att besluta i bevillningsfrågor, när man ena gången på Kungl. Maj:ts initiativ struntar i pågående utredningar och avskaffar en beskattning av kaffet och andra gången, med hänvisning till att det pågår en allmän skatteberedning, anser sig kunna strypa den rätt som riksdagsmännen har att ta initiativ i dessa frågor.

Jag reagerar mot detta. Alla frågor, eller nästan alla, tycks kunna skylas bakom någon utredning om man inte vill någonting. När det så passar för Kungl. Maj:t plockas emellertid frågorna fram och löses. Bara när det inte passar hänvisar man till att en utredning pågår. Jag anser det vara rimligt att vi regagerar mot detta, bortsett från partitillhörighet.

Utredningarna har väl en uppgift att fylla, säger någon. Ja visst, men just inte i föreliggande fall, då en allmän upp-

fattning föreligger att det är obefogat att på detta sätt fördyra ett viktigt näringsmedel. När Kooperativa förbundet skriver till Kungl. Maj:t och ber att få bort sockerskatten genast — i varje fall provisoriskt — när biodlarorganisationen konstaterar hur dyrt det är och när min egen hustru säger: tänk, vad sockret har blivit dyrt, då måste jag säga att jag inte förstår vad skatteberedningen skall kunna åstadkomma för utredning därutöver. Jag anser att frågan är tämligen klart dokumenterad, och vi borde därför kunna bedöma den någorlunda.

I höstas behandlade vi en motion angående skolkostnaderna. Vi ville få till stånd en omfördelning. Även då skylldes man på en pågående utredning. Jag förmodar att vederbörande utskott väl visste att de ekonomiska resurserna för den utredningen var fastställda genom klara direktiv och att frågan om skolkostnaderna helt enkelt inte fick rum inom den ramen. Likväl hänvisar man till en utredning. Det förefaller mig orimligt att utskott skall hänvisa till så torftiga och så slitna motiveringar.

Om sockret nu beskattas — något som inte bara kommer att kosta konsumenterna 20 öre utan också en femöring till, räknat på kostnaden för distribution samt också därtill omsättningskatten — är det rimligt att riksdagen säger ifrån, att ett så viktigt näringsmedel inte skall beskattas som om det vore en lyxvara eller en överflödsvara.

I utskottsbetänkandet säges att motionärerna menar att beskattningen är sådan att den verkar produktionshämmande. Det är ett missförstånd. Beskattningen är konsumtionshämmande. Sockerkonsumtionen i vårt land ligger väsentligt lägre än i andra jämförbara länder. Under sådana förhållanden förefaller det mig som om det skulle vara ett folkkrav som vi väl skall kunna få ge uttryck åt att inte onödigt fördyra sockret.

Det var en sak som gjorde att jag

Om avskaffande av den särskilda varuskatten på socker

kom att särskilt intressera mig för den här frågan. Vi vill ju ha en vidsynt och utjämnande handelspolitik. Vi siktar fram mot stora, gemensamma marknader, och vi har i traktater förbundet oss att inte dumpa priset på våra varor genom statliga subventioner vid export till andra länder. Men samtidigt handlar man så ologiskt, att man åstadkommer en subvention med svenska pengar till producenter i ett annat land för att importera dess varor. Subventioner skulle alltså vara att fördöma när de används för det egna landets näringar, men de passar bra när man skall stimulera importen från andra av i detta fall sockerbetor.

I det sambandet sade man, att detta är en mycket liten sak och inte så mycket att fästa sig vid. Tja, det visar sig mycket riktigt, att medan år 1963 odlades 1 800 hektar sockerbetor för svenskt bruk i Danmark, är det redan tämligen klart att den siffran för i år fördubblas. Fortsätter man att fördubbla, blir det inte så litet. Då kan man fråga sig om det skall vara vettigt att förbilliga importen av betorna med statsmedel men fördyra sockret genom statliga åtgärder! Det är en politik som är så underbar, att den förtjänar att i någon liten mån belysas.

Jag ber, herr talman, att i anledning av det föreliggande utskottsbetänkandet få yrka, att den särskilda varusbeskattningen på socker avskaffas från och med nästa budgetår. I överensstämmelse därmed, herr talman, ber jag att få yrka följande ändring i den kungl. förordningen angående ändring i förordningen den 25 maj 1941 (nr 251) om varuskatt, given den 11 februari 1958, att i förteckning över varor för vilka varuskatt skall erläggas orden »nr 283—287, socker, skattesats öre/kg 20», skall utgå.

Herr ERICSSON, JOHN, (s):

Herr talman! Herr Ferdinand Nilsson verkar mycket missnöjd, och det

är kanske inte så ovanligt att han visar en sådan attityd. Han säger att utskottets motiveringar är torftiga. Jag ber de ärade ledamöterna titta på detta betänkande. Alla som sitter uppe vid bordet i bevillningsutskottet drabbas av denna anklagelse — utskottet är enigt om denna skrivning.

Herr Ferdinand Nilsson säger i egen skap av motionär: Hur länge skall riksdagen tolerera, att man vid ett tillfälle avskaffar en punktskatt därför att regeringen kommer med ett förslag, men vid ett annat tillfälle, när enskilda riksdagsledamöter motionerar efter ungefär samma linjer, blir det avslag, och då hänvisar man till en utredning.

Ja, det kan synas vara en motsägelser. Jag vill för min del säga, att vi är i ett läge, då vi vet att det om ett par månader kommer en utredning med ett förslag, som inte bara begränsas till en av dessa punktskatter utan säkerligen kommer att omfatta flera. Det tycker jag är ett skäl att vänta med att ta bort en skatt.

Märk väl att motionärerna inte anvisar någon annan inkomstkälla; det tycker jag är en väsentlig sak att ge akt på. Om herr Ferdinand Nilsson är missnöjd med en punktskatt kan jag instämma med honom, men mitt missnöje sträcker sig längre än till denna skatt. Om en framstöt för att avskaffa en punktskatt skall bli någonting annat än en vanlig opinionsyttring, måste man ersätta skattebortfallet med andra inkomster.

Min förhoppning, ärade kammarledamöter, är att man kommer fram till en sådan situation här i riksdagen någon gång låt oss säga 1965. Då skall vi alltså ha möjligheter att välja mellan olika former av beskattning. Det är väl ingen som är så optimistisk att han tror vi kan avstå från inkomsterna? Jag träffar i alla fall inte många som tror att vi skall kunna radikalt reducera statsutgifterna.

Om jag bortser från skatterna på sprit och tobak och hela automobilskat-

Om avskaffande av den särskilda varuskatten på socker

tefloran, bensinskattemedel och liknande, kan jag konstatera att de punktskatter, som liknar den nu diskuterade, sammanlagt inbringar ungefär en halv miljard för närvarande. I ett läge där man eventuellt avskaffar punktskatterna måste man skaffa motsvarande inkomster på annat sätt.

Att motivera ett utlåtande på detta sätt tycker jag inte är torftigt. Man kan ha vilka anklagelser som helst mot ett utskott, men i detta sammanhang tycker jag motionären, som talar för sin motion, har dålig grund för sitt yrkande. Att han har en personlig övertygelse om att han har rätt är en annan sak, men han vinner icke, hoppas jag, några anhängare i kammaren för denna sak.

Jag yrkar, herr talman, bifall till utskottets förslag.

Herr NILSSON, FERDINAND, (cp):

Herr talman! Bevillningsutskottets ärade ordförande tyckte det var konstigt att jag var missnöjd. Visserligen brukar jag alltid vara det, sade han, men i alla fall var det litet konstigt, och han hänvisade till att det inte kunde var något fel på ett utskottsutlåtande, när hela utskottet stod under det. Då borde jag väl förstå hur bra ordnat det var.

Nej, herr Ericsson, så bedömer inte jag det. Om det är fler eller färre som står under spelar ingen roll, om sakska-len inte är särskilt bärande.

Nu säger herr Ericsson, att man inte kan ta bort punktskatterna med så och så stora belopp utan att skaffa något i stället. Ja, jag har skickat ytterligare en motion till herr Ericssons utskott. I den motionen yrkar jag att man skall göra en omläggning av skattesystemet så att man flyttar över skattebördan på lyx och umbärliga saker från vad som hör till nödtorften. Jag menar att *sockret är ett sådant viktigt näringsämne*, att det inte tillhör lyxen. Den motionen tycker jag herr Ericsson skall titta på,

innan han säger att jag inte har anvisat en täckning för detta inkomstbortfall.

Med här föreliggande sak, herr Ericsson, ligger det så till, att redan i maj i fjol skrev Kooperativa förbundet till regeringen. Där ville man inte vänta på några utredningar utan ville att denna skatt, om så behövdes provisoriskt, skulle slopas omedelbart och senare definitivt avskaffas. Så oförnöjsamma var de, herr Ericsson — mitt yrkande går ändå ut på att jag lugnar mig till budgetårets slut, innan jag vill ha väck skatten! Jag är alltså förnöjsam, men somliga av herr Ericssons partikamrater är mycket mindre nöjda med denna beskattning. Det beror på att sockerpriset stigit och sockerkonsumtionen kommit i ett läge, där den inte är jämförbar med andra länders. Det är därför säraktionen beträffande sockret är så starkt motiverad. Jag undrar vad allmänna skatteberedningen kan säga utöver detta konstaterande, att man fördyrar sockret i onödan. Det är nämligen vad som sker. Inte behöver man någon särskild utredning för att konstatera den saken; det tycker jag vi kan vara överens om. Under sådana förhållanden borde det i alla fall väcka en viss förståelse, att jag pekar på detta.

När jag säger, att en särskild motionär blir slagen i huvudet därför att han kommer och vill ändra i budgeten, så är det ingenting märkvärdigt. Det är de enskilda motionärernas öde i ett demokratiskt land, och det är ingenting att klaga över. Men jag klagat över den torftiga motiveringen, över att man skyller på en utredning, liksom man gjorde om skolkostnaderna, då man skyllde på en utredning som inte hade fått sig anvisade resurser att klara ett så stort problem.

Det har blivit ett slags talesätt här: Den frågan är under utredning, alltså skall motioner därom avrättas! En bekant utskottsordförande i riksdagen från den första tiden jag som partisekreterare hade med riksdagsarbetet att göra uttryckte sig litet annorlunda:

Om avskaffande av den särskilda varuskatten på socker

»Detta är en motion — den skall avslås. Detta är en proposition — den skall bifallas.» Så kan man också uttrycka sig, och det är ärligare, tycker jag. Men detta osakliga tänkesätt har jag vänt mig emot, därför att jag tycker att det är gålet.

Herr Ericsson vet lika väl som jag, att hur mycket frågor det än ligger i kungl. utredningar, är det ändå så att den dagen regeringen vill plocka fram dem och göra ett förslag går det bra! Men riksdagen skall inte ha rätt att plocka i Kungl. Maj:ts byttor, där frågorna göms undan och där de skall ligga säkert förvarade! Någon som helst saklig motivering behöver inte presteras: »Här föreligger en utredning!»

Jag anser att sakfrågorna borde vara de väsentliga. Punktsskatter är någonting jag kan acceptera när det gäller lyx och dylikt. Det är en förlegad uppfattning att sockret är en lyx. Sockret är ett näringsmedel och skall inte beskattas, det är min utgångspunkt.

Herr ELOFSSON (cp):

Herr talman! När riksdagen förra året behandlade en liknande motion som den vi har i dag på kammarens bord, beslöt bevillningsutskottet att hänvisa motionen till den sittande skatteberedningen. Det sades då att den skulle komma att avlämna sitt betänkande i slutet på året, men det har inte skett. Man har nu sagt att betänkandet skall komma i vår. Under sådana förhållanden yrkade ingen i utskottet på att vi på nytt skulle skicka motionen till skatteberedningen, ty den har ju motionen från föregående år.

Min vän herr Ferdinand Nilsson nämnde att kaffeskatten kunde avskaffas utan att frågan först skickades till den sittande skatteberedningen. Ja, det är mycket riktigt, men då ville finansministern ha bort den. I detta fall är det mera tvivelaktigt om han vill ha bort skatten, och därför anser han väl

att frågan kan ligga tills skatteberedningen avlämnar sitt betänkande.

Jag vill för min del deklarerat att jag liksom herr Ferdinand Nilsson anser att denna punktsskatt borde försvinna. Både socker och sirap är något som alla människor använder, och dessa varor borde inte beskattas särskilt. Jag hoppas därför att skatteberedningen, när den nu kommer med sitt betänkande, föreslår att denna skatt avskaffas. I annat fall får man väl återkomma nästa år, om inte något dessförinnan har skett för att få den avskaffad. Av finansministerns välvilliga min här att döma tror jag nog att han kommer att gå med på att få det gjort då.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets betänkande.

Herr NILSSON, FERDINAND, (cp):

Herr talman! Trots min gode vän Gustaf Elofssons vänliga min skall jag ägna en eloge åt det tålmod som han här visar. Att han som representant för ett sockerproducerande distrikt går upp här och säger att han är långmodig och villig att vänta, tycker jag hedrar hans kristliga tålmod men inte hans glada kampanj för sockerproducenterna.

Det avgörande i detta fall är frågan, om man inte kan rucka på en punktsskatt som enligt de stora konsumentorganisationernas sakligt och fast grundade inställning är felaktigt avvägd. Gustaf Elofsson säger då: »Finansministern ser inte ut som om han skulle vilja ändra på den.» Ja, det må gälla för hans del, men inte borde väl Gustaf Elofsson fästa sig vid den saken. Jag förstår inte varför han gör det i denna fråga — i andra frågor kan han vara en riktig friskus och säga ifrån ganska ordentligt.

Var det inte så, Gustaf Elofsson, att det från början inte var meningen att vara så släpphänt, fastän det råkat bli så?

Om avskaffande av den särskilda varuskatten på socker

Herr ERICSSON, JOHN, (s):

Herr talman! Herr Ferdinand Nilsson förklarade här att han inte är missnöjd. Han tar med visst jämnmod att hans motioner avslås, och det var kanske felaktigt av mig att säga att han visar missnöje, när han i själva verket kan bära ett avslag med ett visst jämnmod.

Men motiveringen är fortfarande torftig. Han har anvisat andra skattekällor, säger han: vi skall lägga skatten på lyxvaror och umbärliga varor. Ja, det låter ju bra. Man kan också säga, som jag tror att herr Elofsson uttryckte sig, att socker är ett viktigt livsmedel, eftersom det konsumeras av många. Kunde man lägga de indirekta skatterna på sådana varor som inte konsumeras och ändå få in pengar, skulle jag naturligtvis rösta för detta.

Det är väl också så, herr Ferdinand Nilsson, att Kooperativa förbundet gjorde sin framställning om sockerskattens avskaffande i samband med Kubakrisen, när vi fick en våldsam förskjutning i priserna. Det var i det läget som KF gjorde sin framställning, om jag inte minns fel.

När vi kommer fram till den dag då alla som är missnöjda med punktskatter skall välja substitut för de nuvarande punktskatterna, misstänker jag att vi får det besvärligt, även då. Så långt jag kan begripa kommer nämligen även ett framtida skattesystem — tyvärr — att drabba varor som är viktiga för folks försörjning. Detta måste följa av det förhållandet, att den allmänna opinionen alltmer kräver att vi skall övergå från direkta skatter till indirekta.

Jag vidhåller som sagt att motiveringen för avslagsyrkandet inte med rätta kan betecknas som torftig. Det är en stark motivering, och jag vidhåller mitt yrkande.

Herr ELOFSSON (cp):

Herr talman! Jag skulle bara vilja säga till herr Ferdinand Nilsson, att

det inte har någon inverkan i detta fall att jag är sockerbetsodlare. När ärendet är under utredning och motionen innefattar detsamma som den gjorde förra året, anser jag att det kanske är litet onödigt att skicka över den igen. Herr Ferdinand Nilsson ser saken från en annan synpunkt, men jag anser att vi får avvakta tiden tills ärendet är framlagt, när det nu i alla fall är under prövning. Kommer det inte något förslag från skatteberedningen inom den närmaste tiden, står jag emellertid helt på herr Ferdinand Nilssons sida, och då bör vi naturligtvis försöka få utskottet med på ett avskaffande, oavsett om utredningen är klar. Men då får vi nog ha finansministern med oss.

Herr NILSSON, FERDINAND, (cp):

Först vill jag bara säga, att vi förra året tog votering i den här frågan, så vi var inte nöjda allesammans. Jag vill minnas att det i denna kammare var 33 ledamöter som tyckte att man inte borde skylla på utredningen i det här fallet.

Men vad är det som skall utredas? Är det om sockret är tillräckligt dyrt? Vad kan utredningen lägga till eller dra ifrån när det gäller detta faktum att man på ett uppseendeväckande sätt fördyrar ett viktigt näringsmedel, som hör till människors nödtorft och behövs för deras livsuppehälle?

Sedan återgår jag till bevillningsutskottets ärade ordförande. Han borde väl veta från sin dagliga — jag höll på att säga borgerliga — gärning, att det går ganska bra att beskatta varor och ändå få avsättning för dem. Den satsen är alltså inte riktig, att man nödvändigtvis måste beskatta potatis, socker och andra för livsuppehållet behövliga matvaror. Förr i världen anlade man sociala synpunkter på beskattningen. Herr Ericsson och jag hade nog precis samma uppfattning då, att skatten borde avvägas med hänsyn till försörjningsbördan och skattekraft. Om

Ang. ersättning till arbetsgivare för fullgörande av uppbördsskyldighet

man vräker skatter på konsumtionen av livets nödtröft och låter de många små inkomsttagarna och stora familjerna, som mera är hänvisade till billiga livsmedel, bära trycket av skattebördan, har man kommit långt ifrån den inställningen.

Jag är rädd för att det ligger makt bakom de ord som bevillningsutskottets ordförande uttalade, att han trodde det var meningen att man skulle gå vidare på denna olyckliga väg. Det vore beklagligt om det förhölle sig på det viset.

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter herr talmannen gjorde propositioner, *dels* på bifall till vad utskottet i förevarande betänkande hemställt, *dels ock* på bifall till det av herr Nilsson, *Ferdinand*, under överläggningen framställda yrkandet av innebörd, att den särskilda varuskatten på socker skulle avskaffas från och med nästa budgetår; och förklarade herr talmannen, efter att hava upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr Nilsson, *Ferdinand*, begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 7, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifalles herr Ferdinand Nilssons under överläggningen ställda yrkande.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo upplästes, verkställdes omröstningen genom upprensning; och befanns därvid, att flertalet röstade för ja-propositionen.

Föredrogs ånyo tredje lagutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 11 § 1 och 2 mom. förordningen den 22 juni 1934 (nr 320) angående grunder för förvaltningen av viss kronoegendom; samt

nr 2, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 2 § förordningen den 22 april 1960 (nr 77) angående byggnadsforskningsavgift, dels i anledning av propositionen väckt motion.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Vid förnyad föredragning av jordbruksutskottets utlåtande nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning med vissa bestämmelser angående seminverksamhet bland får, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Vid ånyo skedd föredragning av allmänna beredningsutskottets utlåtande nr 1, i anledning av väckta motioner om utredning rörande variationer i sjukfrekvensen mellan män och kvinnor, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Ang. ersättning till arbetsgivare för fullgörande av uppbördsskyldighet

Föredrogs ånyo allmänna beredningsutskottets utlåtande nr 2, i anledning av väckta motioner angående ersättning till arbetsgivare för fullgörande av uppbördsskyldighet.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I: 92, av herrar *Ottosson* och *Risberg*, samt II: 117, av herr *Nordgren m. fl.*, hade hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om förslag till bestämmelser genom vilka arbetsgi-

Ang. ersättning till arbetsgivare för fullgörande av uppbördsskyldighet

vare medgäves rätt till ersättning för den uppbördsskyldighet till det allmänna, vilken för närvarande icke vore ersättningsgrundande.

Utskottet hade i det nu ifrågavarande utlåtandet på anförda skäl hemställt, att riksdagen i anledning av motionerna I: 92 och II: 117 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att motionerna jämte utskottets utlåtande måtte överlämnas till uppbördsutredningen.

Reservation hade avgivits av fru *Eriksson* i Stockholm, herrar *Möller*, *Sörlin*, *Söderberg*, *Helleblad*, *Tage Johansson*, *Hedlund*, *Jacobsson* i Sala, *Andersson* i Billingsfors och *Rask*, fröken *Anderson* i Lerum samt fru *Ekroth*, vilka ansett, att utskottets yttrande bort hava den lydelse, reservationen visade, samt att utskottet bort hemställa, att de likalydande motionerna I: 92 och II: 117 ej måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Herr **MÖLLER** (s):

Herr talman! Den här frågan har i utskottet avgjorts genom lottning. Utskottet delar upp sig i två hälfter, och motionärernas yrkande har blivit majoritetsyrkande. Jag vill säga några ord till förmån för reservationen.

Låt mig säga att utgången i utskottet var ganska oväntad, så till vida som de tidigare motioner som under senare år har väckts i liknande syften gällande ersättning för företagarnas bestyr med uppbörd och avgiftsinlämning har avstyrkts av ett enhälligt utskott och avslagits av riksdagen. Det skedde så sent som i fjol, och från reservanternas sida hävdar vi att ingen förändring i läget inträtt, som motiverar att riksdagen i år skulle inta en annan ståndpunkt.

Låt mig peka på att år 1960 motionerades om ersättning åt företagare för arbete med den allmänna varuskatten. Det beslöts också med några rösters övervikt i en gemensam votering. Den ersättningen kostar nu årligen drygt 25 miljoner kronor plus den räntegott-

görelse, den indirekta ersättning till företagarna och affärsmännen, som består i att de får disponera skattedelen en viss tid under varje skattetermin. Motionärerna går nu vidare, kanhända livade av 1960 års framgång, och begär i ganska svepande formuleringar ersättning för all den uppbördsskyldighet som inte redan är berättigad till särskild ersättning av statsmedel. I första hand åsyftas inbetalning av källskatt, efterskatt och ATP-avgifter.

Utskottet röstade om detta yrkande, och ställningen blev 12 mot 12. Motionärernas yrkande blev med lottens hjälp utskottsmajoritetens — men utskottsmajoriteten tog det betydligt försiktigare än motionärerna hade gjort; och det var nog ganska välbetänkt. Utskottets yrkande är nämligen annorlunda än motionärernas, och den ändringen har i och för sig inte varit föremål för någon röstning eller något beslut i utskottet. En förskjutning i yrkandet har sålunda skett, vilket ter sig anmärkningsvärt nog.

Utskottsmajoriteten nöjer sig med att föreslå att motionerna och utskottets utlåtande hänskjutes till uppbördsutredningen, och det kan ju låta ganska ofarligt. Men utlåtandet inrymmer också genom sin formulering ett viktigt principiellt ställningstagande, som innebär att riksdagen skulle uttala sig för den åsyftade ersättningsskyldigheten. Uppbördsutredningen skulle alltså inte utreda om utan *i vilken form* ersättning borde utgå. Att riksdagen på så sätt, utan närmare utredning, skulle fatta ett viktigt principiellt beslut i denna fråga förefaller oss reservanter olyckligt och olämpligt. Vi anser denna procedur icke godtagbar.

Det finns också goda skäl i övrigt för att avstyrka utskottsutlåtandet.

1) En stor omläggning av skattesystemet är aktuell. Inom den närmaste tiden — det har sagts första halvåret i år — väntas skatteberedningen lägga fram viktiga förslag med stor räckvidd beträffande skattesystemets struktur.

Ang. ersättning till arbetsgivare för fullgörande av uppbördsskyldighet

Däri kommer att ingå sådana element som relationen mellan direkt och indirekt beskattning, mervärdesskatt, socialförsäkringsavgift för företagen o. s. v.

Det kan antagas att dessa skattereformer i väsentlig grad kommer att påverka just de frågor motionerna och utskottsutlåtandet handlar om. Redan av detta skäl är det klart olämpligt att riksdagen nu skulle principiellt binda sig för en ersättningsskyldighet av den vidsträckta innebörd som åsyftas i utlåtandet.

2) Det administrativa arbetet med skatteuppbörd, inbetalning av pensionsavgifter och dylikt får ses som en av många kostnader i företagen. Den liksom andra kostnader bör täckas in genom prissättningen. Att godtyckligt singla ut en enda speciell delkostnad och begära statlig ersättning härför verkar icke hållbart eller särskilt konsekvent. Vi har en fri prisbildning, och det står företagen fritt att täcka in samtliga sina kostnader i prissättningen och få betalt för sina bestyr och sin arbetstid. Man har heller inga skäl betvivla att så sker.

3) En betydande ekonomisk ersättning för sådana bestyr ligger redan i själva uppbördssystemet. Det ger företagen möjlighet att under långa perioder, minst halva året, disponera sina anställdas skattemedel och pensionsavgifter, vilka senare ju även är att betrakta som de anställdas medel. Företagaren kan under dessa månader använda medlen i sin rörelse, förstärka sin likvida ställning och slippa låna i bank mot ränta. Hur stor denna indirekta ersättning är för hela vårt näringsliv kan säkert inte närmare uppskattas, men eftersom det är miljarder som årligen inbetalas, måste värdet av denna dispositionsmöjlighet uppgå till mycket betydande belopp.

Att härutöver begära en särskild konstant ersättning med statsmedel förefaller inte rimligt. Såvitt man kan bedöma är företagare och affärsmän heller inte

missnöjda med det uppbördssystem som praktiseras sedan några år och de fördelar som detta system innebär.

Jag finner det ganska egendomligt att dessa ekonomiskt väsentliga faktorer alls inte nämns vare sig i motionerna eller i utskottsutlåtandet — varken den fria prissättningen, som tillåter att alla kostnader täcks in, eller de ekonomiska fördelar uppbördssystemet i övrigt erbjuder företagarna. Det är faktorer som dock spelar en ganska väsentlig roll vid en totalbedömning av frågan, och jag finner att utskottsmajoritetens utlåtande genom att utelämna detta blir missvisande och inte ger någon realistisk bild av det verkliga läget.

Jag finner alltså starka skäl för riksdagen att inta samma hållning som förra året och vid tidigare behandling av likartade motioner. Med hänvisning härtill ber jag, herr talman, att få yrka bifall till reservationen.

Herr WALLMARK (h):

Herr talman! Det är riktigt som herr Möller säger, att utskottsmajoriteten vann med lottens hjälp. Herr Möller tycker emellertid att detta var en oväntad utgång, eftersom utskottet tidigare har varit enhälligt i sitt avstyrkande. Jag tycker nog att vi kan säga att utskottsmajoriteten har varit ovanligt logisk i sitt handlande under årens lopp. Att utskottet tidigare har kunnat vara enhälligt sammanhänger ju med att det har suttit två utredningar, skatteberedningen och uppbördsutredningen. Till skillnad från tidigare år har vi nu erfarit att skatteberedningen, som väntas komma att lägga sitt förslag under vårens lopp, icke har tagit upp och ej heller har för avsikt att ta upp denna fråga till behandling. Vi har också erfarit att uppbördsutredningen, som sysslar med likartade frågor, är beredd att ta upp frågan till behandling, därest den får ett meddelande härom från riksdagen, men på eget initiativ tänker den inte göra det. Det är de två vä-

Ang. ersättning till arbetsgivare för fullgörande av uppbördsskyldighet

sentliga sakerna som är annorlunda än vid tidigare behandling.

Vi känner oss inte livade av framgången när det gäller ersättning för uppbörd av den allmänna varuskatten. Motionen som sådan har ju funnits, såsom framgår av handlingarna, i ganska många år. Riksdagen tog, såsom herr Möller mycket riktigt påpekade, efter långa debatter och gemensam votering den stora principfrågan om att ersättning bör utgå till dem som utför en arbetsuppgift på statens vägnar. Ersättningen, som enligt herr Möller uppgår till ungefär 25 miljoner kronor, får väl tagas som ett någorlunda riktigt mått på en knapphändig ersättning för det arbete som utföres. Det kanske ger en uppfattning om hur mycket arbete det här egentligen är fråga om.

Principiellt har jag ingenting emot att man lägger en del arbetsuppgifter på arbetsgivarna; det kan synas rationellt och är det säkert också. I en tid då vi mer än någonsin behöver följa utvecklingen kan det vara av värde att hålla en kontinuerlig kontakt för att få information och upplysningar. Det gäller nämligen inte bara skatteuppbörder och ATP-avgifter. Vi har också meddelanden till socialstyrelsen, kommerskollegium, riksförsäkringsverket, länsarbetsnämnder, allmänna försäkringskassor, statistiska centralbyrån o. s. v. För den lille företagaren är detta ett stort problem. Han har icke de tekniska hjälpmedel som de större företagen har, för vilka det är enklare och lättare att klara dessa uppgifter. Den lille företagaren får ersätta det tekniska arbetet med många timmars manuellt arbete. Principen om ersättning är, tycker jag nog vi kan säga, godtagen, och riksdagen torde därför vara enig om att arbetsgivaren bör få ersättning för de arbetsuppgifter som ålägges honom. Om skatteberedningen kommer med flera arbetsuppgifter för arbetsgivarna, som alltså innebär en ökad arbetsbörda, får vi väl diskutera den frågan då. Vad utskottsmajoriteten

velat ta ställning till här är att de bör få en ersättning. Vi har inte velat att riksdagen skall fatta ett definitivt beslut. Sedan vi nu fått upplysning om att uppbördsutredningen är beredd att ta detta ärende under prövning, förordar vi att riksdagen skall överlämna motionerna jämte utlåtandet till utredningen. Vi skulle då i sinom tid få tillfälle att mera de facto ta ställning till frågan.

I reservanternas uttalande sägs det också att dessa ersättningar bör ingå i priserna på varor och tjänster. De är delvis sammankopplade med de avgifter vi har, och skulle man ge ut en ersättning, behöver man ju höja avgifterna. Stiger avgifterna, skall ersättningarna stiga o. s. v. Jag tycker detta påminner om det gamla räknexemplet, som vi väl alla mötte i skolan: kapploppningen mellan igelkotten och snigeln. Igelkotten förflyttade sig som bekant tio gånger så fort som snigeln. Snigeln fick starta 10 meter före, och när igelkotten gått 10 meter hade alltså snigeln gått 1 meter. Därefter förflyttade sig igelkotten 1 meter, snigeln 1 decimeter o. s. v. Frågan var: Hinner de någonsin upp varandra? När man hade läst litet mera matematik, konstaterade man att så löser man inte dessa problem. Och det gäller inte heller när vi diskuterar ersättningar och avgifter. Det arbete som skall utföras för det allmännas räkning skall också det allmänna ersätta.

Med detta, herr talman, ber jag att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, gjorde herr talmannen jämlikt därunder förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet i förevarande utlåtande hemställt, samt vidare på godkännande av den vid utlåtandet avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen, efter att ha va upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Interpellation ang. rationaliseringsåtgärder beträffande det privata skogsbruket

Herr *Möller* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad allmänna beredningsutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 2, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, godkännes den vid utlåtandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Möller* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna ha va utfallit sålunda:

Ja — 62;

Nej — 73.

Därjämte hade 4 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Anmälades och godkändes riksdagens kanslis förslag

dels till riksdagens skrivelse, nr 54, till Konungen angående val av suppleant för bankofullmäktig;

dels ock till riksdagens förordnande, nr 55, för herr Yngve Holmberg att vara suppleant för en av riksdagens fullmäktige i riksbanken.

Anmälades och bordlades följande till kammaren överlämnade kungl. propositioner:

nr 49, angående anvisande av medel till jordfonden å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1963/64, m. m.; och

nr 53, angående bemyndigande att försälja viss kronan tillhörig fast egendom, m. m.

Interpellation ang. rationaliseringsåtgärder beträffande det privata skogsbruket

Herr *WIKNER* (s) erhöll på begäran ordet och yttrade:

Herr talman! En uppdelning av hemman och jordstyckning under 1800-talet och början av 1900-talet medförde framför allt i Norrland, Dalarna och Värmland en kraftig minskning av gårdarnas medelstorlek och samma var förhållandet med skogsmarken. På grund av arv och giftermål splittrades skogsmarken ytterligare. Denna uppdelning har i stort bibehållits. Dessa förhållanden är mycket ofördelaktiga i dagens skogsbruk. På grund av rationaliseringen och den ökade mekaniseringen för att hålla kostnaderna nere erfordras större behandlingsenheter. Detta är framför allt ett oeftergivligt krav inom det norrländska skogsbruket. En samling av bolagens markinnehav samt en storleksrationalisering inom det privata skogsbruket (bondeskogsbruket) är högst angelägna.

Man har hos lantmäteristyrelsen beräknat att närmare en fjärdedel av den svenska skogsmarken är i behov av en förbättrad arrondering.

Skogsbolagen har större enheter och därför lättare att ytterligare klara av omarrondering. Det torde bli svårare för det privata skogsbruket som är ett småskogsbruk med över 200 000 brukningsenheter. Här måste verkliga krafttag till. Skall det privata skogsbruket kunna följa med i utvecklingen måste omarronderingen påskyndas och en samverkan i större skala komma till stånd. Detta skulle bidra till bättre skogsvård, och det torde framstå som högst nödvändigt inom det privata skogsbruket, om man tar del av de senaste årens återväxttaxeringar. Det

Interpellation ang. placeringen av elever från södra Sverige vid seminarierna för huslig utbildning. — Interpellation ang. viss ändring av reglerna om samordning mellan pensioner och livräntor

skulle även öka lönsamheten inom det privata skogsbruket och ge bättre anställningsförhållanden och större trygghet för arbetarna.

Under de senaste åren har en livlig verksamhet efter dessa linjer kommit i gång — men den förslår inte. Skogsbruksområdena löser delvis dessa frågor, men problemen står ännu olösta. Gemensamhetsskogar anser jag vara en bättre lösning. Båda dessa brukningsformer samt samverkanområden måste kanske finnas tills vidare. Jag tror att man genom gemensamhetsskogar har större möjligheter att bedriva ett rationellt skogsbruk, och att detta tillika kan ge sina arbetare samma möjligheter som skogsbolagen. Förutsättningar måste skapas för att det privata skogsbruket i fortsättningen skall kunna hävda sig mot skogsbolagen.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställer jag att till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet få framställa följande fråga.

Avser statsrådet att medverka till dels att ytterligare påskynda omarronderingen av den privatägda skogen och dels

att samverka inom det privata skogsbruket kommer till stånd i större utsträckning än vad nu är fallet?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågasvarande spörsmål finge framställas.

Interpellation ang. placeringen av elever från södra Sverige vid seminarierna för huslig utbildning

Ordet lämnades härefter till herr NILSSON, YNGVE, (h), som anförde:

Herr talman! Det finns i Sverige för närvarande fyra seminarier för huslig utbildning. Dessa är förlagda till Umeå, Uppsala, Stockholm och Göteborg. Då det ej finns något dylikt seminarium i södra Sverige, som ur geografisk men

i synnerhet ur befolkningsnumerär synpunkt bildar ett utomordentligt stort upptagningsområde, ställs många ungdomar, intresserade av och lämpade för huslig utbildning, inför de betydande svårigheter, som är förknippade med studier långt från hemorten. I den delen av Sverige är som bekant flera av landets större livsmedelsindustrier förlagda, varför behovet av hushållslärare är jämförelsevis stort. Hur många ungdomar i de södra delarna av landet, som på grund av förefintliga svårigheter ej beredes tillfälle till nämnda seminariestudier, är ej lätt att bedöma, men antalet är med säkerhet förhållandevis betydande. En om ock osäker möjlighet till bedömning ligger väl i den statistik som kan uppställas med anledning av ansökningarna till seminarier för huslig utbildning.

Med stöd av vad jag här anförts hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet få ställa följande frågor:

1) Vill herr statsrådet lämna kammaren en redogörelse för fördelningen av inträdessökande till seminarier för huslig utbildning med avseende på de sökandes bostadsorter?

2) Vill herr statsrådet vidare lämna kammaren en redogörelse för de antagnas placeringar vid föreliggande seminarier med avseende på de antagnas bostadsorter?

Det sålunda begärda tillståndet lämnades av kammaren.

Interpellation ang. viss ändring av reglerna om samordning mellan pensioner och livräntor

Herr LARSSON, LARS, (s) fick nu ordet och yttrade:

Herr talman! Vid antagandet av lagen om allmän försäkring fastställdes i dess 17 kapitel regler för hur det skall

Interpellation ang. viss ändring av reglerna om samordning mellan pensioner och livräntor

förfaras vid »sammanfallande förmåner», bl. a. mellan pension och livränta.

Om någon utöver livränta uppbär folkpension eller tilläggs pension, skall livräntan utgå oförändrad men pensionsförmånerna i övrigt reduceras med tre fjärdedelar av livräntans belopp, dock aldrig med mer än att tre fjärdedelar av pensionsförmånen kvarstår.

Genom övergångsbestämmelser garanterades dock att folkpensionen för den som i december 1962 uppbär sådan jämte livränta skulle utgå med minst oförändrat belopp.

De nu refererade bestämmelserna betraktas som ett provisorium i avvaktan på en slutlig lösning av samordningsfrågorna mellan pension och yrkesskadeförsäkringen. I proposition 90/1962 anförde därvid departementschefen bl. a. att »den definitiva samordningen bör göras enligt principen att de allmänna förmånerna utgår fullt och att yrkesskadeförsäkringsförmånerna utformas som kompletteringar».

Om behovet av samordningsregler råder inga delade meningar, dessa är nödvändiga för att icke två likartade förmåner skall utgå oberoende av varandra. Erfarenheterna av de refererade bestämmelserna har dock visat på resultat som icke var avsedda och ej heller önskvärda.

Det gäller framför allt ett icke obetydligt antal pensionärer, som uppbär endast ålderspension i form av folkpension jämte en mindre livränta. Oftast överstiger årsbeloppet av livräntan i dessa fall ej 1 000 kronor. Det är sålunda en grupp med låga inkomster.

Genom övergångsbestämmelserna har

de visserligen fått behålla folkpensionen vid det belopp som utgick i december 1962, men de har icke fått del av indextilläggen därefter och kommer ej heller — om bestämmelserna kvarstår oförändrade — att få del av den standardhöjning varom förslag kommer att läggas vid årets riksdag.

Innehavet av en livränta med ett lägre belopp än det som påverkar pensionärens inkomstprövade förmåner, t. ex. kommunalt bostadstillägg, medför sålunda i avvaktan på definitiva samordningsregler mellan utgående pension och livränta att dessa pensionärer för närvarande ej kommer i åtnjutande av indextillägg och standardförbättringar av folkpensionen.

Med hänvisning till vad jag nu anfört anhåller jag om första kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet få ställa följande fråga:

Avser herr statsrådet att i samband med proposition till årets riksdag om ändring i lagen om allmän försäkring, avseende bl. a. standardtillägg till folkpensionerna, även framlägga förslag om sådan ändring av samordningsreglerna mellan pensioner och livräntor, att den nämnda gruppen pensionärer kommer i åtnjutande av index- och standardtillägg?

Även denna anhållan bifölles.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 16.14.

In fidem
K.-G. Lindelöw

Fredagen den 28 februari

Kammaren sammanträdde kl. 14.00; och dess förhandlingar leddes av herr förste vice talmannen.

Justerades protokollet för den 21 innevarande månad.

Anmälades och godkändes tredje lagutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 74, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 11 § 1 och 2 mom. förordningen den 22 juni 1934 (nr 320) angående grunder för förvaltningen av viss kronoegendom; samt

nr 75, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 2 § förordningen den 22 april 1960 (nr 77) angående byggnadsforskningsavgift jämte i ämnet väckt motion.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 49, angående anvisande av medel till jordfonden å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1963/64, m. m.; och

nr 53, angående bemyndigande att försälja viss kronan tillhörig fast egenom, m. m.

Anmälades och bordlades följande till kammaren överlämnade kungl. propositioner:

nr 55, med förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1964/65; och

nr 56, angående lån till Svenska vanförevårdens centralkommitté för vissa byggnadsarbeten.

Anmälades och bordlades

konstitutionsutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i lagen den 31 maj 1957 om kommunalförbund; samt

nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med vissa bestämmelser om val till riksdagens andra kammare för perioden 1965—1968 ävensom en i ämnet väckt motion;

statsutskottets utlåtanden:

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1964/65 inom utrikesdepartementets verksamhetsområde jämte i ämnet väckta motioner;

nr 7, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna för budgetåret 1964/65 inom finansdepartementets verksamhetsområde jämte i ämnet väckta motioner; samt

nr 31, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare svensk kapitalinsats i Internationella utvecklingsfonden (IDA);

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 6, i anledning av väckta motioner om ändring av reglerna för beskattning av realisationsvinst vid försäljning av egnahem;

nr 9, i anledning av väckta motioner angående beskattningen av varulotterier;

nr 11, i anledning av väckt motion angående avdragsrätt vid beskattningen för kostnader vid aktiebolagsbildning m. m.;

nr 15, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av punkt 5 av anvisning-

arna till 35 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.; samt

nr 16, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 53 § 4 mom. och punkt 10 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

första lagutskottets utlåtanden:

nr 3, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om införande av brottsbalken m. m., dels ock i ämnet väckta motioner;

nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 21 mars 1952 (nr 98) med särskilda bestämmelser om tvångsmedel i vissa brottmål så ock angående ändring i samma lag;

nr 5, i anledning av väckt motion angående vigselrätten för vigselförrättare vid kyrklig vigsel;

nr 6, i anledning av väckt motion om utredning rörande barnavårdsmannainstitutionen; samt

nr 7, i anledning av väckta motioner angående aktiebolags redovisningsskyldighet;

andra lagutskottets utlåtanden:

nr 3, i anledning av väckta motioner om utredning rörande verkskyddets finansiering;

nr 4, i anledning av väckta motioner angående procentsatsen för uttag av ATP-avgift;

nr 5, i anledning av väckta motioner om höjning av karensbeloppet för rabatterade läkemedel, m. m.;

nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 16 juni 1961 (nr 390) om statsmonopol på tillverkning av tobaksvaror, m. m., i vad propositionen hänvisats till lagutskott;

nr 7, i anledning av väckta motioner om förtidspensionering av vissa skogsarbetare;

nr 8, i anledning av väckta motioner angående inkomstprövningen för hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg inom folkpensioneringen; samt

nr 9, i anledning av väckta motioner angående maximeringen av kommunernas bidrag till kostnaderna för folkpensionering; ävensom

tredje lagutskottets utlåtanden:

nr 3, i anledning av väckta motioner om domstolsprövning av körkortsindragning;

nr 4, i anledning av väckta motioner om obligatorisk bostadsförmedling; samt

nr 5, i anledning av väckt motion om åtgärder mot störande nöjeskörning i tätorter.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 14.08.

In fidem

K.-G. Lindelöw